

ТЕМА 9. Сертифікація продукції

1. Суть сертифікації.
2. Порядок проведення сертифікації.
3. Сертифікат та знак відповідності.
4. Системи сертифікації. Органи сертифікації.
5. Штрихові коди.

1. Сертифікація – процедура, за допомогою якої третя сторона дає письмову гарантію, що продукція (процес, послуга) відповідає заданим вимогам.

Третьою називають сторону, що незалежна від постачальника (перша сторона) і покупця (друга сторона).

Уся робота з сертифікації провадиться в рамках **системи сертифікації**, тобто системи, яка має власні правила виконання процедури і порядок проведення сертифікації відповідності.

Системи сертифікації можуть діяти на національному, регіональному чи міжнародному рівні.

Розрізняють також державні (урядові) і недержавні (не урядові) системи сертифікації.

В Україні створена і діє державна система сертифікації УкрСЕПРО.

Українська державна система сертифікації УкрСЕПРО (далі Система) призначена для проведення обов'язкової та добровільної сертифікації продукції (процесів, послуг) і оформлена в стандартах ДСТУ 3410-96...ДСТУ 3420-96 та ДСТУ 3498-96.

2. Сертифікацію продукції в Системі проводять виключно органи з сертифікації, а вразі їх відсутності – організації, що виконують функції органів з сертифікації продукції за дорученням Держстандарту України.

Порядок проведення сертифікації продукції в загальному випадку містить:

- подання на розгляд заявки на сертифікацію продукції;
- аналіз наданої документації;
- прийняття рішення за заявкою із зазначенням схеми сертифікації;
- обстеження виробництва;
 - атестацію виробництва продукції, що сертифікується, або сертифікацію системи якості, якщо це передбачено схемою сертифікації;
 - відбирання, ідентифікація зразків продукції та їх випробування;
 - аналіз одержаних результатів та прийняття рішення про можливість видачі сертифіката відповідності та надання ліцензій (або відмову у видачі);
 - видачу сертифіката відповідності, надання ліцензій та занесення сертифікованої продукції до Реєстру Системи;
- визнання сертифіката відповідності, що виданий закордонним органом;
- технічний нагляд за сертифікованою продукцією під час її виробництва.

3. Підсумком роботи з сертифікації є підтвердження відповідності продукції (процесу, послуги) вимогам стандартів або інших нормативних документів у вигляді сертифіката відповідності чи знаку відповідності.

Сертифікат відповідності – документ, який видають на продукцію (процес, послугу), що пройшла сертифікацію, і який свідчить про відповідність продукції (процесу, послуги) вимогам певного нормативного документа (стандарту, технічних умов). Сертифікат відповідності має затверджену форму, специфічним елементом якої є знак відповідності.

Знак відповідності (у галузі сертифікації) – захищений в установленому порядку знак, який свідчить, що маркована ним продукція (процес чи послуга) відповідає конкретному стандарту чи іншому нормативному документу.

Маркування продукції цим знаком здійснює орган з сертифікації, що видав сертифікат відповідності, або підприємство-виготівник, якщо воно має на це ліцензію, видану органом з сертифікації.

Форму, розміри та технічні вимоги до національного знаку відповідності, а також правила його застосування у системі сертифікації УкрСЕПРО встановлено державним стандартом ДСТУ 2296-93.

Встановлено такі зображення національного знаку відповідності:

- для продукції, яка відповідає обов'язковим вимогам нормативних документів, та вимогам, що передбачені чинними законодавчими актами України, за якими встановлено обов'язкову сертифікацію (рис. 1, а).
- для продукції, яка відповідає усім вимогам нормативних документів, що поширюються на дану продукцію (рис. 1, б).

Знак відповідності, який зображено на рис. 1, б застосовується також для позначення продукції, яка не підлягає обов'язковій сертифікації, проте сертифікована з ініціативи виготівника, постачальника чи продавця продукції (добровільна сертифікація).

а

б

В прямокутній рамочці під знаком відповідності вказується шифр (код) того сертифікаційного органу, який провів сертифікацію відповідності даної продукції. Наприклад, шифр (код) 076 присвоєний Дрогобицькому центру

стандартизації, метрології та сертифікації Львівської області.

Слід відмітити, що наявність сертифіката відповідності не завжди гарантує високу якість продукції. Оскільки сертифікат відповідності гарантує тільки відповідність продукції вимогам конкретного стандарту (або іншого нормативного документа), висновок про рівень якості продукції можна робити лише з урахуванням оцінки рівня вимог цього нормативного документа.

Відповідність продукції застарілим вимогам того чи іншого нормативного документу буде свідчити про її низький рівень якості і, навпаки, відповідність стандартам, що визнані у світі як найсучасніші, буде надійною гарантією її високої якості.

4. Державна сертифікація продукції в Україні поділяється на обов'язкову та добровільну.

Обов'язкова сертифікація – сертифікація на відповідність обов'язковим вимогам нормативних документів, яка проводиться виключно в державній системі сертифікації. Обов'язкова сертифікація в усіх випадках повинна включати перевірку та випробування продукції для визначення її характеристик і подальший державний технічний нагляд за сертифікованою продукцією.

Випробування з метою обов'язкової сертифікації повинні проводитися акредитованими випробувальними лабораторіями (центрами).

Обов'язковій сертифікації підлягає продукція, на яку поширюються обов'язкові вимоги стандартів чи інших нормативних документів, зокрема, вимоги, що забезпечують безпеку продукції для життя, здоров'я і майна громадян, її сумісність і взаємозамінність, охорону навколишнього природного середовища.

Добровільна сертифікація може провадитись на відповідність продукції вимогам, що не віднесені актами законодавства та нормативними документами до обов'язкових вимог, з ініціативи виготівника, продавця, споживача, органів державної виконавчої влади, громадських організацій та окремих громадян на добровільних договірних умовах між заявником і органом з сертифікації.

Добровільну сертифікацію мають право провадити підприємства, організації, інші юридичні особи, що взяли на себе функції органу з добровільної сертифікації, а також органи, що акредитовані в державній системі сертифікації.

Метою впровадження обов'язкової сертифікації в Україні є запобігання реалізації продукції, небезпечної для життя, здоров'я та майна громадян, навколишнього природного середовища, сприяння споживачеві у компетентному виборі продукції, а також створення умов для участі суб'єктів підприємницької діяльності у міжнародному економічному, науково-технічному співробітництві та міжнародній торгівлі.

Перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації, затверджує Держстандарт України.

Наприклад, до переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні відносяться: побутова радіоелектронна апаратура, технологічне обладнання для харчової і м'ясо-молочної промисловості, медична техніка, іграшки, синтетичні мийні засоби, малогабаритні трактори і мотоблоки, двигуни тракторів і сільськогосподарських машин, машини сільськогосподарські для рослинництва і кормовиробництва та ін.

Добровільна сертифікація провадиться, як правило, в умовах конкуренції товаровиробників з метою рекламування продукції, освоєння

нових ринків збуту, формування і підтримування іміджу фірми, а також коли цього вимагають умови контракту на поставку продукції.

Сертифікація продукції корисна також і для споживачів. Вона захищає від продукції, що є небезпечною для життя, здоров'я людини та її майна, полегшує вибір продукції, сприяє підвищенню її якості (завдяки стимулюванню перегляду застарілих вимог стандартів).

В системі сертифікації діють певні правові норми. Так, за додержання прийнятих правил і процедури сертифікації несе відповідальність сертифікаційний орган, а за відповідність конкретних партій продукції вимогам нормативних документів відповідає виготівник продукції.

Національним органом з сертифікації є Держстандарт України, який розробляє стратегію розвитку сертифікації в Україні, затверджує перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації, несе відповідальність від імені держави за дотримання правил та порядку сертифікації продукції, що встановлені в Системі.

Держстандарт також визнає сертифікати, видані за межами України, припиняє дію виданих у системі УкрСЕПРО сертифікатів (або скасовує їх) у разі виявлення порушень правил сертифікації, здійснює інспекційний контроль за додержанням правил державної системи сертифікації.

5.

Штриховий код — це ідентифікатор товару, призначений для забезпечення можливості машинного зчитування інформації.



Цифровий еквівалент коду ЕМ-13 складається з:

- префіксу (перші 2 або 3 цифри), що вказує на національну нумеруючу організацію;
- реєстраційного номера підприємства (наступні 4-5 цифр);
- товарного коду, який присвоюється продукції з врахуванням вимог EAN **(8-12 цифри)**;
- контрольної цифри (остання тринадцята).

КОДИ КРАЇН-ВИРОБНИКІВ ТОВАРУ

00-09.....	США, Канада	70	Норвегія
20-29	Резерв ЕАМ	729	Ізраїль
30-37.....	Франція	73	Швеція
380.....	Болгарія	740,745.....	Гватемала,
383.....	Словенія	Сальвадор, Коста-Ріка,	
385.....	Хорватія	Гондурас, Нікарагуа, Панама	
387.....	Боснія і Герцеговина	746 Домініканська Республіка	
40-44.....	Німеччина	750.....	Мексика
45-49.....	Японія	759	Венесуела
46.....	Росія	76.....	Швейцарія
471	Тайвань	77.....	Колумбія
474.....	Естонія	773.....	Уругвай
475.....	Латвія	775.....	Перу
477.....	Литва	777.....	Болівія
479.....	Шрі-Ланка	779.....	Аргентина
480.....	Філіппіни	780	Чилі
482.....	Україна	784.....	Парагвай
484.....	Молдова	786.....	Еквадор
489.....	Гонконг	789.....	Бразилія
50.....	Великобританія	80-83	Італія
520.....	Греція	84	Іспанія
529.....	Кіпр	850.....	Куба
531	Македонія	858.....	Словаччина
535.....	Мальта	859.....	Чехія
539.....	Ірландія	860.....	Югославія
54.....	Бельгія, Люксембург	869.....	Туреччина
560.....	Португалія	87.....	Голландія
569	Ісландія	880.....	Республіка Корея
57.....	Данія	885.....	Таїланд
590.....	Польща	888.....	Сінгапур
594	Румунія	890.....	Індія
599.....	Угорщина	893.....	В'єтнам
600,601.....	ПАР	899.....	Індонезія
611.....	Марокко	90-91	Австрія
613	Алжир	93.....	Австралія
619	Туніс	94	Нова Зеландія
64.....	Фінляндія	955.....	Малайзія
69.....	Китай		